

ğını, şimşegin nasıl çaktığını, ayın gökyüzünde nasıl durduğunu, geceleri niçin parlak göründüğünü... öğrenmek için çevresindekilere sorular sorar. Buna benzer başka bir merakla çevresinde gördüğü makineler, taşıtlar üzerine de bilgi edinmek ister. Bir saatin, bir dikiş makinesinin nasıl çalıştığını anlamak için bunları kurcalamaya kalkışır. Evindeki saati, radyoyu gizlice kurcalayan ne kadar çocuk vardır! Aşağı yukarı on yaşından başlayan bu ilgi ile çocuklar evrenin ve makinelerin gizlerini konu edinen kitapları da okumak isterler. Yukarıda sözünü ettiğimiz bilim-kurguya dayalı öyküler de bu yaşlarda çocukların ilgisini çeker. Daha küçük yaşlarda çocuklarda gizlere karşı ilgi yok mudur? Bu ilgi hemen her yaşta vardır, ancak görünüşü biraz farklıdır.

Dört beş yaşlarındaki çocuklarda gizlere yaklaşım bilmecelere ilgi ile görünür. Halk kaynağından gelen bilmeceler ya da yazarların kendi hayal güçlerinden kaynaklanarak yaratacakları bu türden buluşlar, renkli resimlerle canlandırılacak olursa, okulöncesindeki küçükler ya da yeni okumaya başlayanlar için ilgi çekici bir yapıt elde edilmiş olur.

Bilmecelerden söz ederken, çocuk kitaplarına konu sağlayabilecek kaynaklar arasında, tekerlemeleri, ninnileri, koşukları da anmalıyız. Bunlardan her biri, oyuna, ezgiye her zaman ilgi duyan küçükler için okumaya hazırlayıcı ya da okumayı geliştirici bir iki formalık, az yazılı, resimli kitapları oluşturacak değerdedir.

Çocuk her yaşta gülmek, neşelenmek ister. Çocukların bu gereksinmelerini fıkralar karşılayabilir.

Çocuk yazını çocuklara öğüt, ders vermek amacını gütmeli mi? Bu konu çok eskilerden beri tartışılmalıdır. Ders verme anlayışının uygulanmak istendiği yerlerde eğitimciler, çocukların bu tür yapıtlara ilgi göstermediğini, hatta böyle olmayan yapıtları gizlice okuduklarını görmüşlerdir. Ancak bu demek değildir ki çocuk yapıtında bir ana düşünce, buna bağlı yardımcı fikirler, bir ana duygu bulunmasın. Çocuk okuduğu yapıttaki olaylardan, olgulardan gerekli dersi, yargıyı kendisi bulmalı, şu davranış iyi, şu davranış kötü, yapıttaki şu kişi böyle davranıyorsa böyle kötü duruma düşmezdi demelidir.

Bu arada başka önemli bir noktayı da belirtmeliyiz: Yazar, çocuklara sunacağı yapıtta kişisel düşüncelerini, din, mezhep, ırk, parti görüşlerini yansıtmamalıdır. Çocuk yazınında yalnız toplumca benimsenmiş ulusal değerlerdeki görüşler, düşünceler yer alabilir.

Çocuk kitaplarında kuruluş, yani plan açısından da titiz davranmak gerekir. Çocuklar olayların, olguların betimlemelerle, hatta kimi masallarda gördüğümüz gibi uzun tekerlemelerle yer yer kesilmesinden hoşlanmazlar. Onlar isterler ki olaylar zincirleme gelişsin, düğümlensin, birden beklenmedik bir biçimde sonuçlansın, sonuçtan sonra da gereksiz yere konuşulmasın.